

Fra: Liselotte Aune Lee [liselotl@vfk.no]
Sendt: 31. mars 2015 12:39
Til: Postmottak BLD
Emne: SV: 201410132-1 - Høring - NOU 2014-8 Tolking i offentlig sektor - et spørsmål om rettssikkerhet og likeverd

Vestfold fylkeskommune ønsker å gi uttalelse til utredningens punkt 5.4 om skole-hjem-samarbeid (punkt 5.4.2) og foreldremedvirkning (punkt 5.4.3).

Vestfold fylkeskommune registrerer at hjelpetjenester som f.eks. Pedagogisk-Psykologisk Tjeneste (PPT) og Oppfølgingstjenesten bruker tolk i liten utstrekning og er opptatt av at det kan være underrapporterte behov i hjelpetjenestene (ref. utredningens punkt 4.5.5).

I arbeidet med høringsuttalelsen har Thor Heyerdahl vgs. i Larvik blitt konsultert. THVS er en stor videregående skole som har bred erfaring med å tilrettelegge for minoritetsspråklige familier i en skolesammenheng. Hvor det er aktuelt, er THVS derfor brukt som referanse i høringsuttalelsen. Ved THVS er det drøyt 11% flerkulturelle elever. I 2014 ble det brukt kr. 13.000,- på tolketjenester. De fleste møtene ble tolket på arabisk, somali, polsk, litauisk, kurdisk, dari og tigrinja. Skolen har også mange elever fra bl.a. Vietnam, Bosnia, Serbia, Albania og Kroatia, men disse har så lang botid i Norge at det kun er enkelte familier (som vi kjenner til) som har behov for tolk.

Bestilling av tolk

Vestfold fylkeskommune er av den oppfatning at det er vesentlig for en god tolketjeneste at enhetene som er ansvarlige for å skaffe tolk er av en hensiktsmessig størrelse, slik at tolk for språket det er behov for kan skaffes på kort varsel. Mange hendinger i en ungdoms liv kan ikke planlegges. Videregående skole har behov for å kunne skaffe tolk på kort varsel dersom man skal ivareta elevenes behov for en god opplæring, tidlig forebygging og intervensjon og behovet for å kunne likebehandle elever. Det er vår oppfatning at skolen må kunne be eleven med foresatte om å stille til møte den påfølgende dag for å kunne gi den oppfølgingen skolen er pliktig til å yte etter gjeldende lovverk. Dette krever at det er mulig å skaffe tolk på et døgn varsel.

Det er viktig at det er en i organisasjonen som har ansvar for å bestille tolk fra tolketjenesten. Ved THVS er det minoritetsspråkkordinator, som også er rådgiver og sitter i Elevtjenesten (ET). Tolk blir bestilt fra Tolketjenesten i Larvik kommune. Dette blir det gitt info om ved skolestart til alle ansatte via e-post og på skolens hjemmeside. Det er praktisk at det er en i organisasjonen som har ansvar og kontakt med tjenesten. Det gjør det enkelt for skolen med «én adresse», og det gir godt samarbeid mellom Tolketjenesten og skolen.

Slik situasjonen er i dag, må tolk bestilles minimum en uke i forkant (selv om tjenesten faktisk også i spesielle situasjoner har bistått på kort varsel). Dette mener Vestfold fylkeskommune er for lang tid for å kunne følge opp aktuelle hendelser i skolehverdagen.

Rådgivere eller kontaktlærere sender forespørsel om tolk til minoritetsspråkkordinatoren, som sender den videre på epost til Tolketjenesten.

I bestillingen oppgis språk og dialekt, tidspunkt, oppmøtested, hvem som er kontaktperson for møtet (oftest kontaktlærer eller rådgiver) – og om det er foreldremøte, konferansetime, eksterne parter med i møtet etc., slik at tolken vet dette.

Det kommer raskt etter bestilling en bekreftelse fra Tolketjenesten på oppdraget. Denne blir videresendt via koordinatoren til den som er oppgitt som ansvarlig for møtet, samt til avdelingsleder for Elevtjenesten ved skolen (den som får regning fra Tolketjenesten).

- Organisering av tolk

Se over.

Det er en stor fordel at det er ett kontor i kommunen som har dette ansvaret. Ved bestilling av tjenesten fra eksterne tolketilbydere vil det bli flere å forholde seg til og dyrere, slik det var før det ble etablert en kommunale tjeneste i Larvik. Da det er en fast gruppe tolker knyttet til tjenesten og skolen bruke dem mye, er skolen trygge på at kompetansen på skole og systemene i Norge er god – og økende. Dersom ikke tjenesten har tilgang tolk på det aktuelle språket som skolen bestiller (noe som er svært sjeldent), finner de fra annen kommune. Dette betyr da noe ekstra reiseutgifter.

- Bruk av tolk

Alle vg1 elever med et annet morsmål enn norsk har en kartleggings samtale med minoritetsspråkkoordinator ved skolestart. Dette er elever som ved innsøking via det skoleadministrative systemet VIGO har krysset av om morsmål, men i tillegg finnes også en god del flere minoritetsspråklige elever ved grundig gjennomgang av hele inntakslisten (ikke alle forstår/ønsker å krysse av, men foresatte har ofte behov for tolk allikevel). Kontaktlærere i vg2 og vg3 bes i tillegg å informere koordinator ved skolestart om evt. nye elever med annet morsmål, samt vg1-elever som kommer inn fra ventelistene.

Et kartleggings- og informasjonsskjema blir gjennomgått i førstesamtalen mellom elev og koordinator, der et av spørsmålene er om evt. eleven selv (i enkelte samtaler av viktig art med vanskelig tematikk) eller foresatte trenger tolk i møter. Skjemaet blir gitt til ansvarlig rådgiver (ved THVS er det seks rådgivere med ansvar for ulike avdelinger), som gir beskjed videre i klasselærerråd om hvem som trenger tolk.

Det et godt kvalitetssikringsprinsipp at den som skal ha møtet alltid spør eleven i forkant av møteinnkallelsen om det er behov for tolk. Eleven selv er jo alltid deltaker i møtene. For øvrig er det viktig å sette av god tid til møter som skal tolkes, dels av hensyn til tolkebehov i møtet, dels fordi tolken må få pauser.

- Omfang av bruk av tolk (foreldresamtaler og – møter o.l.)

Skolen bestiller alltid tolk når det er behov. Tolk bestilles til enkelte stormøter, til foreldremøter, men oftest til konferansetimer, enkeltsamtaler, veiledningssamtaler, møter med PPT, BUP, DPS, etc. Ved skolen er det tospråklærere som også kan sjekke ut tolkebehov hos foresatte dersom elev er usikker på om de må ha det. Men tospråklærerne tolker aldri – det skal de ikke.

Hvert år i des./jan. er det informasjonsmøte/foreldrekurs ved skolen for alle minoritetsspråklige elever og foresatte i 9. og 10. klasse i Larvik og nabokommunen Lardal. Det gis bl.a. informasjon om videregående skole generelt, om skolen, alle programområdene, yrkesmuligheter, videre studier, krav, muligheter, tilrettelegging etc., og Kombinasjonsklassen (innføringstilbud ved THVS). Det blir bestilt tolk til alle språk som er meldt inn. Alle som kommer plasseres ved bord etter språk; «tolkebord». Det er gjerne ca. 70 som kommer, og skolen har hatt 12 ulike tolkebord - i tillegg til at store grupper fra samme land må deles og ha to tolker, slik at alle får med seg det som sies. De har ofte mange spørsmål. Det er

viktig å bruke god tid og være vant til å snakke via tolk. Møtet varer to-tre timer med bevertning, så det er nødvendig med et par pauser for tolkene.

Grunnen til at info om dette møtet er tatt med her: På disse årlige møtene deltar gjerne også ansatte i mottak og boliger, samt morsmåslærerne i kommunen. Slik får de ved gjentatt deltakelse god oversikt over skolesystemer og «skoleord», noe som en ser øker kunnskapsnivået på språk og innhold også for tolkene.

Erfaringer med bruk av tolk og tolkenes kompetanse

THVS har svært god erfaring med de tolkene som har utdanning og som kommer fra Tolketjenesten i kommunen. Tolkere på språk som benyttes oftere, blir selvsagt også gode på «skolespråk», noe som er en klar fordel.

Det er viktig at tolken kan oversette «meningen» i det som blir sagt, ikke bare tolker ord for ord dersom dette ikke gir mening – da må de bruke flere ord og spørre møteleder mer. Det er enkelte eksempler på at foreldre ikke alltid skjønner hva som menes. Skolens rolle her blir å være tydelige i budskapet, og finne ulike måter å formidle det på så en til slutt forstår via tolk at det er oppfattet riktig.

Nyankomne minoritetsspråklige elever og foreldre kan i starten være tilbakeholdne med å bruke tolk fordi de ikke stoler på taushetsplikten. Tolk skal alltid si tolkeleden/informere om taushetsplikten før oppstart av møtet. Det er viktig at også skolens representant i begynnelsen av møtet sier noe om dette for å trygge møtedeltakerne.

De svært få gangene skolen har hatt noe å utsette på tolken (for eksempel at de har kommet sent), har minoritetsspråkkordinator kontaktet Tolketjenesten umiddelbart etter hun har fått beskjed (på tlf. eller mail), og saken blir raskt ryddet opp i. Dette er svært positivt.

Ved stormøter (som ved skolestart da alle elevene møter og flere hundre sitter i salen) bes tolk om å notere hovedbudskapet og tolke dette i etterkant, da det ellers vil være vanskelig både for tolk og foresatt å få med hva som sies. Dette har tolker informert oss om at er lurt. I foreldremøter er det også viktig at tolken noterer og tolker i bolker, samt tar hensyn til de andre møtedeltakerne og ikke snakker for høyt.

Vi opplever at det er stor forskjell på tolker. Enkelte er svært gode, presise og får budskapet fram begge veier over bordet. Andre kan en oppleve at ikke har så godt grep om det norske språket. Det er også språk hvor flere av ordene vi bruker i møtet ikke eksisterer i god oversettelse på enkelte dialekter. De førstnevnte er svært gode å ha i vanskelige saker, som det jo er en del av. Samtidig som det er viktig å sikre tolkenes nøytralitet, er det også viktig å sikre at de har gode kunnskaper om strukturer i det norske samfunnet. For tolkebehovet i den videregående skole er det f.eks. viktig at tolkene har kunnskap om det norske skolesystemet, og kjenner grunnleggende skoleterminologi.

Det er viktig at tolker som av ulike grunner ikke oppleves gode nok meldes fra om til via koordinator til Tolketjenesten etter møtet. I tillegg er det en kontinuerlig prosess i samarbeidet mellom skolen og tolkene at skolen (ved THVS er dette minoritetsspråkkordinator) veileder lærer/rådgiver som skal ha tolk på møter om ting som at å gi tolken tid til å tolke, ikke si for mye av gangen, ikke snakke for fort, huske å møte tolken som avtalt, forklare vanskelige ting på flere måter ved behov, osv.

Vennlig hilsen

Liselotte Aune Lee

Advokat

Utdanningssektoren, skoleseksjonen

Direkte: 33 34 41 26

Sentralbord: 33 34 40 00

www.vfk.no
